

Enstitüsü	:	Lisansüstü Eğitim
Dalı	:	Eğitim Bilimleri
Programı	:	Eğitim Yönetimi ve Planlaması
Tez Danışmanı	:	Prof. Dr. Ebru OĞUZ
Tez Türü ve Tarihi	:	Yüksek Lisans – Şubat 2025

ÖZET

ÖĞRETMENLERİN BİLGİ UÇURMA VE ÇALIŞAN SESLİLİĞİ DAVRANIŞLARININ PSİKOLOJİK GÜVENLİK ALGISINA ETKİSİ

Kübra Kurt

Bu araştırmada öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak, öğretmenlerin bilgi uçurma ve çalışan sesliliği davranışları ile psikolojik güvenlik algıları arasındaki ilişkiyi saptamak ve bazı değişkenlere göre incelemek amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı bu çalışma, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında İstanbul'un Küçükçekmece ilçesindeki ilk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiş ve araştırmaya 408 öğretmen katılmıştır.

Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, Bilgi Uçurma Ölçeği, İşgören Sesliliği Ölçeği ve Psikolojik Güvenlik Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada fark testleri olarak ilişkisiz örneklemler için t-testi ve tek yönlü varyans analizi, değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü ve düzeyini belirlemek amacıyla Pearson moment çarpım korelasyonu, yordama düzeyinin tespiti için ise çoklu doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır.

Öğretmenlerin bilgi uçurma, çalışan sesliliği ve psikolojik güvenlik puanları 'katılıyorum' düzeyindedir. Cinsiyet değişkenine göre bilgi uçurma puanları ile bilgi uçurma ölçeğinin alt boyutlarından içsel, gizli ve destekçi boyutlarına ait puan ortalamaları anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farklılık kadınlar lehinedir. Fakat çalışan sesliliği ve psikolojik güvenlik puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Okul türü değişkeni incelendiğinde bilgi uçurma, çalışan sesliliği ve psikolojik güvenlik puanları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır. Sadece bilgi uçurma ölçeğinin gizli alt boyutunda anlamlı farklılık görülmüştür. Bu farklılık özel okul lehinedir. Okul kademesi değişkenine göre bilgi uçurma, çalışan sesliliği ve psikolojik güvenlik puanları anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır. Fakat bilgi uçurma ölçeğinin alt boyutları olan dışsal ve gizli bilgi uçurma puanlarında okul kademesi değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Bilgi uçurma ölçeğinin dışsal alt

boyutunda ilköğretim öğretmenlerinin puanı ortaokul öğretmenleri ve ortaöğretim öğretmenlerinden anlamlı şekilde daha yüksektir. Okul öncesi öğretmenlerinin gizli bilgi uçurma puanları ortaöğretim öğretmenlerinin puanlarından daha yüksektir. Bilgi uçurma, çalışan sesliliği ve psikolojik güvenlik düzeyleri arasında meslekteki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Bilgi uçurma ölçeğinin alt boyutu olan gizli bilgi uçurma ölçeğinde anlamlı farklılık vardır. 0-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin gizli bilgi uçurma puanları 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puanlarından daha yüksektir.

Öğretmenlerin çalışan sesliliği- inisiyatif düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin içsel-çalışan sesliliği, içsel- inisiyatif, çalışan sesliliği- hoşgörü, içsel-hoşgörü, destekçi- çalışan sesliliği, destekçi- inisiyatif düzeyleri arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişkinin olduğu sonucu ortaya konulmuştur. Öğretmen algılarına göre psikolojik güvenliğin yordayıcısı olarak incelenen bilgi uçurma ve çalışan sesliliği modelinin orta düzey ve anlamlı bir ilişki ortaya koyduğu ve varyansın %31'lik kısmının bu yordayıcı değişkenler ile açıklanabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular ilgili yazına bağlı olarak tartışılmış, araştırmada yer alan sınırlılıklar belirtilerek gelecekteki çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Bilgi Uçurma, Çalışan Sesliliği, Psikolojik Güvenlik

University : **İstanbul Kültür University**
Institute : **Institute of Graduate Education**
Department : **Educational Sciences**
Programme : **Educational Administration and Planning**
Supervisor : **Prof. Dr. Ebru OĞUZ**
Degree Awarded and Date : **Master Thesis – February 2025**

ABSTRACT

THE EFFECT OF TEACHERS' WHISTLEBLOWING AND EMPLOYEE VOICE BEHAVIOURS ON THEIR PERCEPTION OF PSYCHOLOGICAL SAFETY

Kübra Kurt

The purpose of this study was to determine the relationship between teachers' whistleblowing and employee voice behaviors and their perceptions of psychological safety based on teachers' opinions and to examine it in terms of some variables. This study, which used the relational screening model, one of the quantitative research methods, was conducted with teachers working in primary and secondary education institutions in Küçükçekmece district of Istanbul in the 2021-2022 academic year. The sample of the study was determined by simple random sampling method and 408 teachers participated in the study.

Personal information form, Whistleblowing Scale, Employee Voice Scale and Psychological Safety Scale were used as data collection tools. In the study, t-test for independent samples and one-way analysis of variance were used to compare means, Pearson product-moment correlation was used to determine the direction and degree of the relationship between variables, and multiple linear regression analysis was used to determine the prediction level.

Teachers' whistleblowing, employee voice and psychological safety scores were at the 'I agree' level. The mean scores of whistleblowing and its sub-dimensions—internal, anonymous, and supportive—showed a significant difference based on gender variable. This difference was in favor of women. However, no significant difference was found between genders in employee voice and psychological safety scores. When the school type variable was examined, whistleblowing, employee voice and psychological safety scores did not differ significantly. A significant difference was found only in the anonymous sub-dimension of the whistleblowing scale. This difference was in favor of private schools. According to the school level variable, whistleblowing, employee voice, and

psychological safety scores did not differ significantly. However, a significant difference was found in the external and anonymous subdimensions of the whistleblowing scale based on the school level variable. In the external subdimension of the whistleblowing scale, the scores of primary school teachers were significantly higher than those of middle school teachers and high school teachers. Preschool teachers' anonymous whistleblowing scores were higher than high school teachers' scores. No significant difference was found between groups in whistleblowing, employee voice, and psychological safety levels based on the seniority variable. However, a significant difference was observed in the anonymous subdimension of the whistleblowing scale. The anonymous whistleblowing scores of teachers with 0-5 years of professional seniority were higher than the scores of teachers with 21 years of professional seniority and above.

The study revealed that there was a moderate positive relationship between employee voice and initiative levels. There was a weak positive relationship between teachers' internal-employee voice, internal-initiative, employee voice-toleration levels. Also, there was a weak positive relationship between internal-toleration, supportive-employee voice, supportive-initiative levels. It was concluded that whistleblowing and employee voice model, which were examined as predictors of psychological safety according to teacher perceptions, revealed a moderate and significant relationship and 31% of the variance could be explained by these predictor variables. The findings were discussed in relation to the related literature, limitations of the research were stated, and suggestions were made for future research.

Key Words: Whistleblowing, Employee Voice, Psychological Safety